

Nieuwsbrief

Maart 2008 nummer 1

Pagina 1

ONTLUIKENDE AMBITIES

Het is vandaag 22 maart. De lente is begonnen, al zou je het niet zeggen als je naar buiten kijkt. Toch ontluikt de natuur weer op zijn prachtige en eigen wijze. Bomen en struiken botten weer uit, krokussen en sneeuwkllokjes zijn weer volop zichtbaar en ook de bollen steken weer voorzichtig hun bolletjes door het zand. Kortom : de ambities van de natuur zijn weer duidelijk : het imago van de natuur verandert elk seizoen, haar identiteit blijft hetzelfde.

De ambities van onze heemkundekring zijn ook duidelijk. Naast de dagelijkse zaken die so wie so geregeld moeten worden en waar we een slagvaardig bestuur en gemotiveerde vrijwilligers voor hebben, is er de doorlopende ambitie om onze heemkundekring vooral in Roosendaal maar ook daarbuiten, nadrukkelijk op de culturele kaart te zetten. Dat beleidsvoornemen hebben we enkele jaren geleden geformuleerd en ingezaaid in de bedding van het culturele leven in Roosendaal. Langzaam is dit zaaigoed gaan ontluiken en krijgt onze ambitie steeds meer vorm en inhoud.

We kunnen gerust zeggen dat onze heemkundekring inmiddels 'smoel' heeft gekregen in het Roosendaalse en dat komt omdat we niet alleen intern goed met elkaar overweg kunnen maar ook extern volop aan de weg timmeren en daar goede contacten uit voortkomen. Niet alleen in Roosendaal maar ook daarbuiten en zelfs tot bij onze zuiderburen.

Samenwerking is in deze ambitie het sleutelwoord. We hebben ook bewust samenwerking gezocht en gevonden en ik ben daar persoonlijk als voorzitter heel blij mee. Samenwerking geeft ook een gevoel dat je samen ergens voor staat, in dit geval om inwoners van Roosendaal en daarbuiten bewust te maken van het culturele erfgoed van onze eigen omgeving. Even terzijde : dat instandhouding van sommige delen van dat culturele erfgoed niet altijd lukt of op zijn minst stroef verloopt (denk bijvoorbeeld aan Mariahove en het Hurkspand in de Nispensestraat) of in het verleden niet is gelukt door simpele afbraak hoeven we onszelf niet te verwijten. Wij hebben daar binnen onze mogelijkheden alles aan gedaan.

We hebben inmiddels in het Roosendaalse goede contacten opgebouwd met het Gemeentearchief, het Museum Tongerlohuys en de VVV Roosendaal.

Ook bij Brabants Heem en bij onze regionale collega-heemkundekringen weet men inmiddels wie we zijn. We werken samen op onderdelen waar dat kan en ook bij de samenwerking in het Cultuur Historisch Netwerk en met de VVV Kalmthout hebben we een goed gevoel.

Is er dan niets meer te wensen ? Natuurlijk wel ! Ontluikende ideeën zijn er nog genoeg. De ambitie om er iets mee te doen ook. Ik heb de overtuiging dat deze ontluikende ambitie in de komende jaren ook weer zichtbaar zal worden. Nu nog voorzichtig als kopje boven de grond, straks volop bloeiend in de Roosendaalse samenleving. De enige voorwaarde, die ik mijzelf als voorzitter daarbij opleg : als ons imago maar goed blijft en onze identiteit herkenbaar is en blijft voor iedereen.

Ik wens u een fijne en vrolijke lente toe !

**René Konings, voorzitter heemkundekring
De Vrijheit van Rosendale**

COLOFON

Uitgave nieuwsbrief
Bestuur Heemkundekring
De Vrijheit van Rosendale

Secretariaat

Nispensestraat 115
4701 CV Roosendaal
Tel. 0165-540726
e-mail: bestuur.devrijheijt@12move.nl
website: www.heemkundekringroosendaal.nl

Redactieadres nieuwsbrief

Ineke van Rijen-van Eekelen
Tel. 0165-544769

Bankrelatie

Rabobank reknr. 14.43.24.423

ACTIVITEITEN-OVERZICHT**1^e kwartaal 2008**

Zaterdag 5 januari:	open huis Heemkelder
Donderdag 17 januari:	lezing Turf voor Heemkundekring Standdaarbuiten
Maandag 21 januari:	bestuursvergadering in de Heemkelder
Maandag 28 januari:	lezing Rijke Roomse Leven in aula Da Vinci College
Donderdag 31 januari:	overleg in Kalmthout met VVV Kalmthout
Zaterdag 9 februari:	open huis Heemkelder
Maandag 18 februari:	overleg in Heemkelder met VVV Kalmthout
Woensdag 20 februari:	overleg Cultuur Historisch Netwerk over de cultuurnota
Maandag 25 februari:	bestuursvergadering in de Heemkelder
Woensdag 27 februari:	cultuurmarkt cultuureducatie in St. Jan
Zaterdag 1 maart:	open huis Heemkelder
Maandag 6 maart:	lezing Cultuur Historisch Netwerk in Essen
Maandag 17 maart:	bestuursvergadering in de Heemkelder
Dinsdag 18 maart:	receptie 100 jaar Heerensociëteit Amicitia in Anno 1810
Woensdag 19 maart:	vergadering Cultuur Historisch Netwerk in VVV gebouw
Donderdag 27 maart:	overleg in en met Museum Tongerlohuys
Maandag 31 maart:	jaarvergadering met aansluitend programma in aula Da Vinci College

CONTRIBUTIE

In januari hebt u als lid van de heemkundekring van onze penningmeester Henk Heinen een verzoek gekregen om uw contributie voor 2008 te betalen. Zoals andere jaren komt de contributiebetaling na zo'n verzoek massaal op gang, zodat onze penningmeester op de laatstgehouden bestuursvergadering trots kon melden dat 90% van de contributie al is betaald. Als u tot de overige tien procent behoort, wilt u dan uw contributie alsnog naar onze penningmeester overboeken? Alvast bedankt voor uw medewerking.

BOEK TE KOOP

Ter gelegenheid van 100 jaar Protestants Christelijk Onderwijs in Roosendaal is begin vorig jaar een boek verschenen. Marian Lolkema van Vuuren heeft dit boek geschreven als een herinnering aan een tocht door de geschiedenis van het Protestants Christelijk Onderwijs in Roosendaal. In onze Heemkelder zijn nog een aantal boeken over dit interessante onderwerp beschikbaar. U kunt het boek tijdens ons open huis of op onze werkmiddag (dinsdagmiddag van half twee tot vier uur) afhalen. De prijs van het boek is € 12,95.

LEZING

Op maandag 28 januari was de aula van het Da Vinci College weer gezellig gevuld met 180 bezoekers aan onze lezing Herinneringen aan het Rijke Roomse Leven. Ad Rooms oud-journalist en -hoofdredacteur van BN/De Stem onderhield de aanwezigen met een aangename en onderhoudende lezing door de wereld van tradities, voorschriften en gebruiken uit de tijd van het Rijke Roomse Leven: de catechismus, de vastentijd, strenge regels en richtlijnen, zwanger en ongehuwd, de rozenkrans, de eerste heilige communie, een aantal heiligen, belevingen van misdienaars en begraven worden in ongewijde aarde, alles kwam aan de orde. Wij hebben leuke reacties gekregen en ook Ad Rooms was verrast door de aanwezigheid van veel leden en andere belangstellenden. Als u er niet bij was: u hebt wat gemist!

SCHENKING

Van het Museum Tongerlohuys hebben we een erg mooie schenking ontvangen. In verband met de interne verbouwing van het museum waren twee staande glazen vitrinekasten overbodig geworden. Museumdirecteur Janine Verster hoefde niet lang op antwoord te wachten toen ze ons vroeg of wij deze glazen vitrinekasten wilden hebben. Ze staan al te pronken in onze tentoonstellingsruimte, gereed voor gebruik. Komt u maar eens kijken!

EXCURSIE ANTWERPEN

Voor donderdag 10 april a.s. heeft onze werkgroep Activiteiten weer een excursie voorbereid, ditmaal naar Antwerpen. Er is een aantrekkelijk programma samengesteld : na de busreis uiteraard eerst koffie met een Antwerpse specialiteit, daarna een stadswandeling met aansluitend een bezoek aan het stadhuis van Antwerpen en na de lunch een bezoek aan het Plantin Moretus Museum eveneens in Antwerpen. Het belooft weer een mooie dag te worden, zeker na de woorden die de eigenaar van Brasserie Noord in Antwerpen in een bericht naar onze voorzitter sprak : "in afwachting van uw graag geziene komst bestellen wij voor uw gasten alvast de zon en tot u persoonlijk gericht in het welslagen van uw organisatie, tot een succesvolle trip in Antwerpen".

TURF IN KALMTHOUT

Zoals u in het activiteitenoverzicht van het eerste kwartaal van dit jaar hebt kunnen zien, is er de afgelopen tijd regelmatig persoonlijk, telefonisch en via de e-mail contact geweest met Lea van Looveren van de VVV Kalmthout. Het doel van de gesprekken is om samen met de VVV Kalmthout te komen tot een tentoonstelling over de turfgeschiedenis. Afsproken is dat het algemene gedeelte van onze eigen tentoonstelling naar Kalmthout gaat en wordt aangevuld met de turfgeschiedenis van de Noorderkempen in het algemeen en Kalmthout in het bijzonder. De tentoonstelling in Kalmthout zal zijn van 18 juni 2008 tot 27 augustus 2008. Er zijn nog vervolgesprekken gepland, dus u hoort nog van ons.

FIETSROUTES

Onze beide fietsroutes (over Boerderijen en over Turf) kunt u downloaden via de website van onze Heemkundekring (www.heemkundekringroosendaal.nl). Daarnaast zijn deze fietsroutes sinds kort ook te vinden op het landelijke netwerk via www.fietsen.123.nl

OPROEP WERKGROEP GENEALOGIE

Vele duizenden mensen in Nederland houden zich bezig met genealogie, het onderzoeken van de geschiedenis van een familie. Een onderzoek naar de eigen voorouders spreekt al snel tot de verbeelding. Wie is er nu niet benieuwd naar zijn overgrootouders en betovergrootouders. Voor zo'n onderzoek zijn verschillende bronnen in de archieven beschikbaar.

Een genealogisch onderzoek begint meestal met de personalia van jezelf, je ouders en je grootouders. Deze gegevens zijn te vinden in familiedocumenten zoals trouwboekjes, paspoorten, persoonsbewijzen, geboortekaartjes, trouwkaarten, bidprentjes en rouwkaarten. Voor een genealoog vormen de gegevens van de burgerlijke stand en de bevolkingsregisters belangrijke bronnen. De burgerlijke stand betreft akten van aangiftes van geboorte, huwelijk en overlijden. De akten van de burgerlijke stand zijn een momentopname, terwijl de bevolkingsregisters de veranderende gegevens van inwoners van een gemeente weergeven.

De burgerlijke stand is ingevoerd 1 jaar na de annexatie door het Franse keizerrijk in 1810; omstreeks 1850 is het bevolkingsregister ingevoerd. Genealogische informatie uit de periode vóór 1811 vindt men in de doop-, trouw- en begraafboeken (de zogenaamde DTB's). Dit zijn registers die door de verschillende kerkgenootschappen werden bijgehouden. Hiertoe behoren ook de registers waarin de huwelijken voor de schepensbank vermeld werden.

De DTB's beginnen omstreeks 1600.

De gegevens uit de bevolkingsregisters, de akten van de burgerlijke stand en de doop-, trouw- en begraafboeken stellen ons in staat om een rechte lijn van onze voorouders op te stellen. Daarnaast zijn nog allerlei andere staten te maken.

Het zal niemand verbazen dat een genealogische onderzoek tijdrovend is.

Reeds een aantal jaren is er een werkgroep genealogie actief, die na een onderzoek van bekende/markante personen uit de regio Roosendaal de gegevens hiervan publiceert in het periodiek van de heemkundekring.

Door verloop is er binnen de werkgroep momenteel behoefte aan nieuwe leden. Het is wenselijk dat nieuwe leden beschikken over enige kennis van genealogie; daarnaast zijn de huidige leden altijd bereid om hen met raad en daad terzijde te staan bij een genealogisch onderzoek.

Inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij Cor Koolen, telefoon 0165-569913 of via e-mail adres koolen385@zonnet.nl

Cor Koolen, voorzitter werkgroep genealogie

IMMATERIEEL ERFGOED

Het Nederlands Centrum voor Volkscultuur is het landelijk instituut voor de cultuur van het dagelijks leven en het immaterieel erfgoed. De komende jaren zullen wij ons vooral bezig houden met het erfgoed van volkscultuur.

Volkscultuur gaat over de cultuur van het dagelijks leven, vroeger en nu. Bij volkscultuur horen alledaagse dingen, tradities en identiteit. Als wij het over belangrijke tradities en rituelen met geschiedenis hebben, praten we over immaterieel erfgoed.

Dat immaterieel erfgoed krijgt veel belangstelling de komende tijd. Allereerst is er in oktober een congres over dit thema, waarin wij inhoudelijk en beleidsmatig willen nadenken over de mogelijkheden en onmogelijkheden om immaterieel erfgoed te beschermen en te promoten. Immaterieel erfgoed gaat over tradities en rituelen met een historische dimensie en biedt het verhaal achter erfgoed. Maar immaterieel erfgoed heeft ook te maken met nieuwe presentatievormen, zoals bijvoorbeeld levende geschiedenis, het geënceneerde erfgoed.

In het jaar van de tradities - 2009 - streven wij er naar om veel kennis over tradities en rituelen toegankelijk te maken via de website, boeken en tijdschriften, tentoonstellingen en lesmateriaal. Het moet een jaar worden met veel landelijke, regionale en lokale activiteiten.

Bron : Ineke Strouken, directeur Nederlands Centrum voor Volkscultuur in Volkscultuurberichten nr. 6

LEZINGEN TURF

Er blijft veel vraag naar onze lezing over de turfgeschiedenis. Op 17 januari waren we daarvoor te gast bij onze collega's van de Heemkundekring Standaardbuiten en op zondag 6 april a.s. verzorgen we een lezing over dit onderwerp bij de Heemkundekring Halsteren

Stukske dialect

M'N OPA

Ad'alle féesdaoge zowa d'achter de rug waare kree'k altij n'n òp opgedaon familiegeluk te verwaareke. Wurrem waar 't nie mir zowad't vroeger waar?

Paose: tuis 's morges ieder 'n aardgekocht eike en dan spek mee vet om oew bròd in te soppe of mee te smèere. Ge gieng dan mee éél 't uisouwe naor de kerrek, zuchtte nao de lèeste zeege éél diep, want de preek aar wir lang geduurd.

's Middags waar 't kippesoep (mee ballekes), gekokte èrepels mee 'n karbenaoike en tot slot 'n stukske pudding mee wa lekkers d'rop. 't Lof duurde ok al zo lang, mar ge zaat te wachte tot 't einde, want dan gienge we naor opa en oma.

Nie ieder gezin wóonde in Roosendaol, dus 't waar daor'n weerzien van jewelste. 't Gekuk waar nie van de lucht en bij sommige vloiede de traone zo áárd asof d'r niere neffe d'r óóge laage. 't Feest begon altij mee 'n stukske keek, koffie of tee of liemenaode. Dan volgde de sjekelaode flikke.

De manne bleewe ondertusse star naor 'n kiesje op 't buufet kijke mee 'n regelmaotig knipogske, in d'oop dad'opa 't in de gaote n'aar. En agge dan mar lang genog bleef zitte schoot oma t'ulp dur te vraoge watte manne en vrouwe gienge drienke. Altij op voorraad ware kejak, n'n ouwe klare of 'n Citroentje mee of zonder súkker. "Edd'ok siegaore vaoder?" zee oma dan. IJ schaomde z'n eige <zogenaomd> dattie die vergeete waar. Binne tien menuute aare de manne 'n siegaor en iederéén de grootste leut om de bakke van de manne en 't geroddel van de taantes en stoeferieje over zullie kiendere.

Opa waar wir b'òrljik op gang. Op 't koor waar t'ie zong aar't ie bij féesjes ok altij zuvel praotjes. IJ zong op 'n gemengd koor en agg'm vroeg watta precies waar, kwaam 'r altij 't zelfde antwoord: d,n eene helft kon zienge en d'n aandere nie. En elke keer attie 'n slokske van z'n Citroentje naam klaogde n'ie da z'n òòg zo zeer dee. "Loogies éé vaoder", zee ome Sjors. "aol 't leepeltje 's uit oew glaske, dan zuld'd'r gin last mir van emme".

De gesprekke gienge op en neer en de kleine manne spulde buite. 't Smorste wa, dus af en toe kwame ze d'r eige afdròoge en 'n snoepke n'aole. Opa waar net over zonne buurman begon. IJ aar nie veul feduusie in z'n buure. De buurman liens aar vemorrege nog verteld, da z'n kiendere nie veul verstaand aare, mar wà z'aare war van goeie kwaliteit. Lewieke, d'n oudste kwaam toevallig langs en opa nie te lui vroeg zo mar 's kwaksuis watte verleje tijd van "ik denk" waar. Lewieke pijnigde z'n arses en zee vlot "ik docht". Neije Lewieke, d's Roosendaols. O, zee Lewieke, ik docht datda goed waar. Aon d'n aandere kaant van opa wóonde n'n vèent, die zoo verwaond waar as n'n aon. Die docht dat de zon opgieng omdaddij kraaide. Twee uize wijer wòon'd'n aokelig vèentje, da niks aandere dee dan kiendere peste. 'k Em 'm pas in m'n aande g'ad. Ik sloeg 'm, nou a'k 'm geraakt aar, aar 'k 'm wel dòd kunne sloan.

Kees Tadijn (pseudoniem voor A. Steendijk)